

A hetvenéves Budapest

Az 1943. esztendő Budapest hetvenéves jubileumát hozza. A jubileumi esztendőre a kultúrában olyan magasra emelkedett budapesti közönségnek ismernie kell a három városból egy várossá lett Budapest történetének azt a részét, amely az egyesítési törekvésekre vonatkozik. A MAGYAR FŐVÁROS igyekszik „A hetvenéves Budapest” címmel rövid foglatban sorozatba tömöríteni az érdekes és megismerésre méltó történetiadatokat.

XXXIII.

Címer, pecsét, lobogó

Az első közös közgyűlés, amely március 20-ikán ült össze Havas Ignác elnöklésével, igen népes volt. A miniszteri biztos meleg szavakkal üdvözölte az egybegyűlteket és annak a reményének adott kifejezést, hogy „a közös gyűlés határozata folytán biztos alapot fog szolgáltatni Magyarország fővárosa anyagi és szellemi jólétének kifejlesztésére. Ezután Barna Zsigmond főjegyző ismertette a harmincégyes bizottság munkájának előhaladását.

Letárgyalták ezután a választókerületek kérdését és méltányolták Krisztinavárost: ne válasszák ketté az I. és II. számú választókerületek kiegészítésére, hanem maradjon az egységben. A közigazgatási kerületek kérdésével letárgyalták Kőbányát ne Ferencvárossal együtt IX. kerületté alakítsák, hanem hagyják meg külön X-ik kerületnek. A közgyűlés tekintetbe vette Kőbányának a sertés-kereskedelem és gyáripar révén való hatalmas felvirágzását és kimondta, hogy „Kőbányára nézve egy külön választókerület kihasítását elfogadhatónak nem tartja, de kijelenti, hogy Kőbányára nézve egy külön közigazgatási kerület felállítását szükségesnek ismeri”. Letárgyalta a közgyűlés a harmincégyes küldöttség javaslatát a bíráló és igazoló választmányok, az összeíró és szavazatszedő küldöttségek alakítása, ez utóbbiak helyiségeinek kijelölése, a választók összeírása és a bizottsági tagok megválasztásának határnapja iránt. Mátyus Arisztid kifejtette, hogy mindenki egy célra, a főváros felvirágoztatására törekszik, ezért indítványozta, hogy a politikai pártok aránya szerint új ajánlati névsort készítsenek a választásokra. Ezzel szemben Széher Mihály indítványára kimondták, hogy a bíráló és igazoló választmányokba, valamint az összeíró küldöttségekbe póttagokat választanak. Megállapították a szavazat-

szedő küldöttségeket, valamint a választás határnapját: 1873. évi szept. 25. és 26-ikát.

A három város együttes közgyűlései, valamint a harmincégyes bizottság a legnagyobb buzgalommal folytatták a legkisebb részletekbe is behatoló szervezési munkálatokat. Közben voltak olyan fontos és érdekes döntések is, mint például a főváros címerének, pecsétjének, valamint a lobogó színeinek megállapítása. Ezek a következők lettek:

„a) Egy magyar paizs, melynek az alapszíne veres.

Ezt középen vízirányosan ketté választja egy hullámos fehér (ezüst) vonal (pólya), mely a Dunát jelképezi.

A felső mezőben a fehér pólya felett egy egytornyú (egykapus), az alsó mezőben háromtornyú (kétkapus) várkastély sárga (arany) színben. A várkapu bejáratának háttere égszínkék (ceruleus).

A felső várkastély pesti, az alsó budai, ez utóbbinak Óbuda miatt van két kapuja.

A címer színei tehát veres, sárga (arany), kék és fehér (ezüst), a paizson felül hazánk államiségének kifejezésül jön a magyar korona.

A paizs jobb oldalára (címertanilag) jő a Zápolya alatti budai címerből az oroslán, balról (címertanilag) a pesti címerből a griff; az oroslán és griff körmökkel rajzolódik.

b) A pecsétekre csupán a paizsos címer alkalmazandó tartók nélkül.

c) Budapest lobogója: veres, sárga (arany) és égszínkék színű lesz.”

XXXIV.

A polgármester fizetése évi 5000 forint és 1000 forint laktör

Nagyon érdekesek azok a döntések, amelyeket a közös közgyűlés július 3-iki ülésén hozott az egészségügy szervezéséről. Ezt a következőkben határozták meg:

Egy tisztii főorvos. A tisztii főorvosi hivatalhoz: 1 szakértő tisztii főorvosi segéd (orvos-tudor), 1 irtok, 1 hivatalsszolgá.

Tizenhárom kerületi orvos, 14 halottkém (az I-ső közigazgatási kerületben — Vár, Tabán, Krisztinaváros — két halottkém működjék), 26 kerületi bába, 7 állatorvos (ideértve a közvágóhídi állatorvost is).

A városi intézmények (pesti szegényház és dologház) orvosi és ideiglenes segédje, a városi boncnok, a városi vegyész, a pesti, budai és óbudai kórházak orvosi, gondnoki, tisztii és szolgálai személyzetének létszáma további intézkedésig azon változtatás mellett tartatik fenn, hogy a Rókus-kórházban az igazgató a közszolgálat érdekében kizárólag az igazgatói teendőkkel foglalkozik, ez okból az osztály vezetésétől felmentendő, az osztályos főorvosok létszáma pedig eggyel szaporítandó.

Hasonlóan fontos döntések történtek a fővárosi tisztviselői, hivatalnokii és szolgálai személyzet járandóságai dolgában. Elvileg mondták ki, hogy az alkalmazottaknak külön állapítják meg a fizetését és külön a laktörét, amelyet nem százalékosan, hanem határozott pénzösszegben fizetnek. Kimondták, hogy a polgármester is laktört és nem természetbeni lakást kap, a tanácsnokok fizetése egyforma, a jegyzőké fokozatos.

Az évi fizetéseket, járandóságokat nagyjában a következőkben állapították meg:

5000 frt fizetés és 1000 frt laktör: 1 polgármester,

3000 frt fizetés és 1000 frt laktör: 2 alpolgármester,

2500 frt fizetés és 800 frt laktör: 8 tanácsnok, 1 főjegyző, 1 főügyész, 1 statiszt. igazg., 1 főszámvevő, 1 főmérnök,

2200 frt fizetés és 600 frt laktör: 1 házipénztárnok,

2000 frt fizetés és 500 frt laktör: 1 alszámvevő, 3 szakoszt. vez. mérnök,

1800 frt fizetés és 500 frt laktör: 1 főlevéltárnok, 2 számtanácsos, stb.,

1600 frt fizetés és 450 frt laktör: 3 tanácsii jegyző, 5 kerületii jegyző, 2 alügyész, stb.,

1400 frt fizetés és 400 frt laktör: 5 tanácsii jegyző, 13 kerületii orvos, stb.,

1350 frt fizetés és 350 frt laktör: 5 tanácsii jegyző, tanácsii igazgató, allevéltárnok, alügyész, másodrendű mérnök, stb.

Igy megy ez alább és alább, míg elér az évi 600 frt-os fizetésig és 150 frt-os laktörtig, amit az irrtokok kapnak, míg a kerületii bábák fizetése évi 200 frt fizetés és 60 frt laktör.

Vannak azután tiszteletdíjak is, ilyet kapnak: tíz kerületii előljáró (fejenkint 100 arany), hatvan kerületii esküdt (50 arany) és egy vegyész (600 frt).

A szolgálai személyzet első helyén egy kapus, aki 600 frt fizetést kap. A többi szolga fizetése 420—480 frt között ingadozik, laktörtük 120 frt.

Kikapva sorolunk fel még néhány járandóságot: a főreáltanoda igazgatója 1500 frt fizetés, 300 frt igazgatói átalány és természetbeni lakás, a tanárok 1500 frt fizetés, 300 frt laktör és 100 frt ötödéves pótlék, a Rókus-kórház igazgatója 2400 frt fizetés és természetbeni lakás, a budai kórház-igazgató 800 frt fizetés, 200 frt igazgatói átalány és 200 frt laktör.